

Rozhovor s Dr. Janezem Drnovšekem, prezidentem Slovinska, o vegetariánství a právech zvířat

Vegetariánství může zvýšit šance na dlouhodobé přežití lidstva

V celé historii lidstva lze najít jen hrst významných státníků, kteří byli vegetariáni a brali vážně práva zvířat. I dnes je jich málo. Slovinsko je tak jedním ze světlých míst dnešního světa politiky. Tímto rozhovorem prezident Dr. Janez Drnovšek poprvé vyzval lidi, aby přemýšleli nad nepředstavitelnou brutalitou, s jakou člověk zachází se zvířaty.

Proč jste se stal vegetariánem a jaké změny jste zaznamenal?

Cítím, že vegetariánská strava je lepší, kvalitnější. Jíme maso, protože jsme tak byli vychováni. Jsem vegetariánem několik let a teprve nedávno jsem se stal veganem, což znamená, že nepiji mléko, nejím mléčné výrobky ani vejce. Pořád zbývá široký výběr rostlinné stravy, která je pro naše potřeby dostatečná. Rozhodl jsem se tak z vnitřních pohnutek. Lidé se domnívají, že veganská strava je velmi omezená a nudná, to ale není pravda. Může být velmi pestrá.

Byla hlavním důvodem změny stravování vážná nemoc, kterou jste trpěl před několika lety?

To byla doba, kdy jsem se pomalu začal měnit. Prvním krokem bylo vynechání červeného masa, pak drůbeže a nakonec ryb.

Jako vegetarián se cítíte lépe, zdravěji?

Cítím se skvěle – říkají, že mám moc energie.

Na Světový den ochrany zvířat (4. října) jste přizval k diskusi členy Společnosti za osvobození práva zvířat. O čem jste rozmlouvali?

Pozval jsem je zejména proto, abychom širší veřejnost na tento den upozornili. Často si nevšímáme, jak se chováme ke zvířatům, jak s nimi zacházíme. Jsou to živá stvoření. Jak jsem říkal, lidé mají určité vzorce chování ke zvířatům a velmi zřídka se zabývají tím, co způsobují. Když se na chvíli zamyslíme, jak člověk zachází se zvířaty a jaký má na svět zvířat vliv, lze říci, že ani není člověkem. Pomysleme jen na jatka a na výrobu hovězího či drůbežího, na nepředstavitelné podmínky. Zvířata jsou přepravována v kamionech, často bez vody, což je velmi kruté. Ne že by lidé byli špatní, jen o tom nepřemýšlí. Když se jim na talíř dostane konečný výrobek, nemyslí na to, jak vypadal předtím a jak se dostal do této fáze.

Takže jste se rozhodl stát vegetariánem i z etických důvodů?

Etika je jedním z důvodů. Dalším důvodem je fakt, že lidé nepotřebují zvířecí maso. To, že konzumace masa je naše přirozená potřeba, je jenom zvyk. To se pravděpodobně nezmění přes noc, ale můžeme to měnit postupně. Tak to dělám já.

V médiích jste mluvil proti dotování velkovýrobních farem. Co vás k tomu vedlo?

Myslím, že je hloupé, když je hlavní prioritou Evropské unie stoprocentní podpora farem, zvláště pak produkce masa. Skutečnost, že EU dotuje masovou produkci masa a drůbeže je z etického hlediska opravdu problém. Nejen z etického hlediska, ale i z hlediska výživy. Příroda nám to často připomíná např. nemocí šílených krav, nedávno morem prasat, ptačí chřipkou. Je zřejmé, že něco není tak, jak má být, něco narušuje přírodní rovnováhu, a to by mělo být varování pro nás všechny.

V obchodech jsou vegetariánské produkty dražší než produkty z masa, což může lidi odrazovat od jejich nákupu. Myslíte, že by lidé přestali jíst maso, kdyby byla vegetariánská alternativa levnější?

To je také jedním z důvodů, ačkoliv věřím, že hlavní důvod je neinformovanost. Je nutné lidi informovat, co se děje a čeho jsou součástí. To je podle mě klíčové a povede to ke změnám v politice, zejména zemědělské, v dotacích a budoucích směrnicích. Místo ohromného vynakládání zdrojů na masovou produkci bychom se měli zaměřit na podporu organického zemědělství a produkci obilovin, luštěnin, ovoce a produktů, které z nich pocházejí. To by jistě bylo k přírodě šetrnější, protože organická produkce nepoužívá chemická hnojiva a přísady. To znamená žádné chemické znečištění a chemické látky v naší stravě. Tyto chemikálie konzumujeme každý den a jsou velmi škodlivé. Ale za tím vším jsou zájmy velkovýrobců, lobování a obrovské zisky, které jsou hybnou silou těchto potravinových konglomerátů. Nicméně věřím, že informovanost lidí bude vzrůstat jak v naší zemi, tak v EU. Lidé stále více a více hledají přírodní alternativy, vracejí se k přírodě a jsou lépe informováni o problémech týkajících se zvířat a živočišných produktů.

Doporučil byste lidem na základě vlastní zkušenosti vegetariánství?

Když můžu já, nevidím důvod, proč to nedoporučit ostatním. Nemám žádné problémy, a jak jsem řekl, mám více energie, než potřebuji. Když nic jiného, jsem živoucí důkaz, že lze přežít bez masa a masných produktů.

Jak se díváte na skutečnost, že všichni musíme platit stejné příspěvky na zdravotní pojištění? Je dobře známo, že vegetariáni jsou zdravější, a proto nevyužívají zdravotnictví tak často.

To je širší problém; myslím, že celý koncept by měl být odlišný. Není to ten správný pohled, protože by měla existovat solidarita – zdraví by měli pomáhat těm, kteří na tom nejsou zdravotně nejlépe. Ale je pravda, že každý je za své zdraví odpovědný. Konzumujeme-li méně škodlivou a zdravější stravu, zmenšíme finanční břemeno uvalené na zdravotnictví. Samozřejmě to není v zájmu všech. Co by se stalo s farmaceutickým průmyslem, obrovskými nadnárodními společnostmi, které vydělávají milióny na nemocných lidech?

Jak se díváte na lov?

Lov jako zabíjení zvířat ve jménu sportu je neetický. Pokud ale berete v úvahu tu část činnosti těchto organizací, které se starají o životní prostředí a divoká zvířata, např. tím, že v zimě pomáhají s jejich krmením, pak je to velmi užitečné. Lov zvěře je však z definice pouze pronásledování a zabíjení zvířat, což je pochopitelně naprosto neetické.

Jaký máte názor na testování na živých zvířatech?

Toto velmi dobře známé dilema se nedávno ocitlo v popředí zájmu v Evropě, ve Velké Británii. Musíte se ptát sám sebe, jak by se vám líbilo, kdyby testovali přímo na vás. Za 2. světové války byl můj otec zajat v koncentračním táboře v Dachau, kde byl podroben lékařským experimentům, stejně jako tisíce dalších lidí. Ani trochu se mu to nelíbilo. Někteří lidé namítají, že je to nezbytné pro rozvoj vědy, ale já jsem si jist, že v mnoha případech se dají použít alternativní metody bez potřeby testovat na zvířatech.

Co je podle vás původem brutálního zacházení se zvířaty?

Pochází to z hloubi lidského nevědomí.

A z historického hlediska?

To je těžké přesně určit. Je to otázka respektu k životu obecně. Zvířata jsou živá stvoření, která cítí. Každý, kdo má domácí zvíře či mazlíčka, ví, že zvířata cítí. Světová náboženství často hovoří o účtě k životu, ale mají často na mysli jen lidský život, a někdy ani ten ne. Ohlédneme-li se zpátky do středověku, katolíci dlouho tvrdili, že domorodí Indiáni, kteří byli zotročováni Španěly a Portugalci, nemají duši. To znamená, že s nimi nebylo zacházeno jako s živými cítícími tvory. Pak změnili názor a tvrdili, že černí nemají duši. Následovala století černého otroctví. To všechno se dělo s požehnáním církve. Dnes už toto nikdo neakceptuje. Vidíme, jak se historické svědomí lidí mění, přestože některé instituce měly v různých dobách odlišné názory.

Blíží se Vánoce. Pro milióny lidí je to čas štěstí, lásky a míru. Pro milióny zvířat čas obrovského utrpení při porážkách, aby se naše stoly mohly prohýbat pod jejich mršinami. A to všechno kvůli oslavám narození člověka, který zvířata miloval, chránil je a nezabíjel. Jak na to pohlížíte?

Ježíš by se obracel v hrobě, kdyby věděl o každoročních masových porážkách zvířat v jeho jménu. Jeho vykoupení je založeno na absolutní účtě k životu a je těžké si představit, že by akceptoval zabíjení miliónů živých tvorů ke své poctě.

Jste si vědom toho, že všechny vegetariány (včetně Vás) církev zatracuje a odsuzuje k věčnému peklu?

Naštěstí lidé, kteří toto říkají, nerozhodují o tom, kdo půjde do pekla a kdo ne.

Všichni světoví politici vždy kladou důraz na své úsilí o světový mír. Myslíte, že existuje spojení mezi mírem a naším vztahem ke zvířatům a výživě lidí bez potřeby zabíjet? Tolstoj řekl:

„Dokud budou existovat jatka, budou existovat války.“

Člověk s vysokou úrovní svědomí nebude zabíjet a nebude krutý ke zvířatům. Od takových lidí nelze čekat, že půjdou do války a budou zabíjet lidi pro zisk. Lidé, kteří nezabíjejí a nejedí zvířata, mají větší šanci najít cestu, jak žít v míru a harmonii. Všechno je spojeno se svědomím jednotlivce. Na vyšší úrovni jde jedno s druhým. Klíčem je informovanost a uvědomělost.

Jak na to pohlíží světoví politici?

Světoví politici nejsou uvědomělí víc než většina ostatních lidí. Všiml jsem si, že obyčejní lidé často vědí víc než politici. Vídáme celou řadu nevládních organizací, které bojují za věci, jež nepatří mezi vládní priority, např. zacházení se zvířaty, životní prostředí, klimatická změna. Tento tlak na změnu přichází od obyčejných členů společnosti. Pouze tehdy, akceptuje-li většina lidí určitou ideu a požaduje-li změny, pouze tehdy politici zareagují. Naneštěstí politici nejsou ti, kteří by podporovali informovanost a uvědomělost, ale naopak následují názory veřejnosti. Pouze vidí-li podporu veřejnosti, přehodnotí své priority.

Tolstoj je jen jedním z mnoha velkých myslitelů, kteří veřejně podporovali vegetariánství.

Dovolte mi jmenovat pár dalších: Pythagoras, Leonardo da Vinci, Nikola Tesla, Albert Einstein, Máhatma Gándí. Tito lidé jsou známi díky svému rozsáhlému dílu a úspěchům, jsou často citováni a uznáváni. Proč myslíte, že lidé nechtějí slyšet o zvířatech a vegetariánství od takových velikánů, např. od Alberta Einsteina: „Nic tak nezvýší naši šanci na přežití na Zemi jako přechod na vegetariánskou stravu.“ Jak byste komentoval tento výrok geniálního fyzika? Samozřejmě, že by se šance na dlouhodobé přežití lidského druhu zvýšily. Všechno je propojeno. Lepší a kvalitnější strava je nějak propojena s vyšším svědomím. Je to paralelní proces, můžeme-li dělat jedno, můžeme dělat i druhé. Ale je nerozumné očekávat od lidí s nižší úrovní svědomí, od lidí, kteří jsou ke zvířatům krutí, že skončí války, přestanou manipulovat druhé, pomohou vymýtit světovou chudobu. Stručně, jakmile je míra svědomí nízká, všechny konflikty ve světě přetrvávají a možná povedou i k vyhlazení lidí.

Jsou lidé, kteří milují zvířata, ale jedí jejich maso, skutečnými milovníky zvířat?

Myslím, že lidé zvířata milují, své mazlíčky, ale nějak automaticky jedí jiná zvířata. Kdyby museli porazit krávu, než si dají steak, dvakrát by si to rozmysleli. Produkty z masa jsou tak pozměněny, že si je lidé nespojují s živými zvířaty.

Některé ženy nosí v zimě kožešiny. Jak se díváte na módní průmysl?

Opět je to lidské svědomí. Lidé často bezmyšlenkovitě přejímají vzorce chování. Jen když se nad něčím zamyslíme, můžeme změnit úhel pohledu a být si více vědomi toho, co nakupujeme.

Kde berou lidé právo porážet, věznit a mučit zvířata a současně žádat mír a právo pro sebe? Je toto v ústavě nějak sankcionováno?

Není, právníci a zákonodárci Vám řeknou, že to není zakázáno, naopak, předpokládá se, že je to legální.

Z neoficiálních zdrojů jsem se dozvěděl, že i Váš pes Brodi je vegetarián. Je to pravda?

Vaše informace je správná. Ale měl byste se zeptat jeho. Nemohu mluvit jeho jménem (smích).

Zdroj: časopis „**Osvoboditev živali**“ (Osvobození zvířat), leden 2006

Editováno: **Društvo za osvoboditev živali in njihove pravice (Společnost za práva a svobodu zvířat)**, Slovinsko, info@osvoboditev-zivali.org , www.osvoboditev-zivali.org

šéfredaktor: **Damjan Likar**

damjan.likar@siol.net

Překlad: Společnost pro zvířata – z. o. ČSOP (Soňa Veverková), květen 2006